

K R O N I K A

DOROCZNA SESJA ZESPOŁU POLSKIEJ TECHNIKI HUTNICZEJ
I ODLEWNICZEJ PAN W KRAKOWIE

26 stycznia 1960

W dniu 26 stycznia 1960 r. odbyła się w Krakowie Doroczna Sesja Zespołu Polskiej Techniki Hutniczej i Odlewniczej PAN, zorganizowana wspólnie z Katedrą Historii Techniki i Nauk Technicznej Akademii Górniczo-Hutniczej w Muzeum Archeologicznym w Krakowie. Sesję rozpoczął pozaplanowy referat mgr. inż. S. Płuszczewskiego o życiu i działalności naukowej kierownika Zespołu doc. M. Radwana z okazji 70 rocznicy jego urodzin.

W części programowej Sesji doc. M. Radwan przedstawił krótkie sprawozdanie z działalności Zespołu w 1959 r., a następnie dr T. Dziekoński omówił w referacie pt. *O imporcie miedzi w czasach neolitu z okolic nadcisańskich na tereny położone na północ od Karpat* pochodzenie najdawniejszych wyrobów z miedzi, znalezionych na ziemiach Polski na podstawie badań spektrograficznych (Siedmiogród, Węgry, Słowacja i Czechy).

W następnym referacie mgr T. Rózyckiej, *Z badań nad ośrodkami produkcji żelaza w VIII—II w. p.n.e.*, na podstawie wyników badań metaloznawczych przeanalizowano ośrodki produkcyjne w Górach Świętokrzyskich oraz domniemane ośrodki w Wielkopolsce i na Dolnym Śląsku. Doc. inż. M. Radwan wygłosił z kolei zespołowy referat (opracowany wraz z mgr K. Bieleninem, doc. inż. S. Holewińskim, mgr inż. J. Piaskowskim i dr W. Różańskim), *Stanowisko IV w Jeleniowie*, w którym omówiono wyniki prac wykopaliskowych oraz badań fragmentów łupek żelaznych.

W referacie *Technologia wyrobów żelaznych w ośrodku świętokrzyskim z okresu rzymskiego* mgr inż. J. Piaskowski przedstawił identyfikację i charakterystykę metalu wytapianego w Górach Świętokrzyskich oraz technologię stosowaną tam przy wyrobie przedmiotów żelaznych. W drugiej części autor nawiązał wyniki ostatnich prac dotyczących tego ośrodka produkcyjnego do fragmentów dawnych źródeł pisanych Tacyta i Ptolemeusza, podając szereg argumentów przemawiających za tym, że hutnikami w Górach Świętokrzyskich byli Kotynowie.

Po krótkim specjalistycznym referacie dr W. Różańskiego, *Zależność struktury metalu od wytopu*, mgr K. Bielenin omówił *Spoleczno-ekonomiczne aspekty hutnictwa w rejonie świętokrzyskim*, podsumowując dotychczasowe prace archeologiczne, które objęły 37 piecowisk w 18 miejscowościach (1660 kotlinek ziemnych).

W dyskusji nad tymi referatami zabrało głos wielu uczestników, głównie archeologów. Znaczna część wypowiedzi dotyczyła referatu mgr. inż. J. Piaskowskiego, w nich też zwracano uwagę na brak materiałów celtyckich z terenów Gór Świętokrzyskich. Odpowiadając — autor referatu podkreślił, że teren ten jest jeszcze pod względem archeologicznym mało znany, a ponadto nie wiadomo, czy dotychczas zostały zidentyfikowane wszystkie materiały „celtyckie“. Poza tym

wyroby Kotynów mogły nie posiadać typowo celtyckich cech, gdyż — jak wiadomo — nawet autorzy starożytni nie byli całkiem zgodni, czy plemię to należy zaliczyć do Celtów.

Część popołudniowa sesji została rozpoczęta referatem dr. A. Gilewicza *Sprawa miar górniczych i hutniczych w XVII—XIX w.*, w którym autor omówił podstawowe miary górnicze i hutnicze w Polsce na tle podobnych miar w innych krajach europejskich; początki tych miar mogą sięgać czasów rzymskich.

Mgr inż. J. Zimny w referacie *Zakłady żareckie w okresie rozbudowy rządowego górnictwa i hutnictwa 1833—1843 r.*, opartym na źródłach archiwalnych, przedstawił rolę tych zakładów w mechanizacji przemysłu polskiego.

Następnie dr H. Madurowicz (*Jaśkiewicz i jego „Metalurgia“*) zestawiała argumenty przemawiające za tym, że autorem znalezionego niedawno rękopisu *Metalurgia* był J. Jaśkiewicz, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego w końcu XVIII w.

Charakter ogólnych rozważań miał końcowy referat A. Zbierskiego *Metody w badaniach nad dziejami produkcji metalowej w Polsce starożytnej i wczesnośredniowiecznej*, zawierający m. in. ocenę badań specjalistycznych, jak np. metaloznawczych.

Po zakończeniu sesji uczestnicy zwiedzili Muzeum Akademii Górniczo-Hutniczej, a następnie spotkali się w klubie Akademii na czarnej kawie i przy lampce wina życzyli doc. M. Radwanowi dalszych sukcesów w pracach nad historią polskiego hutnictwa.

Jerzy Piaskowski

